

Καλός πόλεμος (;)

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Υπάρχει καλός πόλεμος; Για έναν φιλειρηνιστή, όχι. Αλλά όχι μόνο για αυτόν. Πράγματι δεν υπάρχει καλός πόλεμος. Ωστόσο, είναι ορισμένες συγκυρίες που υποχρεώνουν ένα κράτος και μια κοινωνία να εμπλακούν σε έναν πόλεμο υπεράσπισης εδαφών και εθνικών δικαιωμάτων. Π.χ., η Ελλάδα το 1940 ενεπλάκη σε έναν τέτοιο «καλό πόλεμο» ενάντια στη φασιστική Ιταλία και στη ναζιστική Γερμανία. Ανάλογα, οι Σοβιετικοί ενεπλάκησαν στον «Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο» όταν το 1941 δέχθηκαν την αιφνιδιαστική εισβολή των ναζί.

Δεν είναι τυχαίο ότι χρησιμοποιούμε παραδείγματα από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο: έχει αποκληθεί ως «ο τελευταίος καλός πόλεμος». Παράδοξος ορισμός όταν μιλάμε για αιματοχυσία. Αλλά η ναζιστική Γερμανία (όπως και η Ιαπωνία στην Ασία) έβριθε από τόσο σκοτεινούς συμβολισμούς (χώ-

ρια τις πρακτικές της), που δεν άφηνε πολλά περιθώρια για λεπτές αποχρώσεις.

Κι όμως, ήταν τόσο «αθώοι» οι Σύμμαχοι που βομβάρδισαν αμάχους στις γερμανικές και ιαπωνικές πόλεις; Ήταν τόσο «αγνή» η σταλινική Ρωσία, η οποία, μάλιστα, το 1939 είχε συνάψει σύμφωνο φιλίας με τη χιτλερική Γερμανία;

Οι συζητήσεις αυτές μαίνονται ακόμα, αλλά η αλήθεια είναι ότι η παγκόσμια σύρραξη του 1939-45 είναι μια, λίγο-πολύ, τακτοποιημένη υπόθεση στις συνειδήσεις των σκεπτόμενων, τουλάχιστον, ανθρώπων.

Αυτή η «τακτοποίηση» δεν υπήρξε διόλου απλή ή εύκολη υπόθεση στους κατοπινούς πολέμους. Ειδικά δε μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, η έννοια

του «εχθρού» έγινε ακόμα πιο θολή και αόριστη.

Φυσικά, αν ρωτήσεις έναν Ουκρανό ή έναν Παλαιστίνιο ή έναν Ισραηλινό, θα σου πει με ευκολία «ποιος είναι ο εχθρός του». Και πάλι όμως: το 1941, μια ολόκληρη κοινωνία στήριζε τον πόλεμο του Αδόλφου. Οι Ουκρανοί σήμερα, πέρα από τα όποια πάθη και τις πολύ φυσιολογικές εξάρσεις του θυμικού, στρέφονται κατά του ποτινικού καθεστώτος και όχι κατ' ανάγκη κατά όλων των Ρώσων ανεξαιρέτως. Για τον ρωσικό λαό είναι εξαιρετικά δύσκολο να πει κάποιος ότι πιστεύει στον πόλεμο του Πούτιν.

Στη Μέση Ανατολή, κάθε τόσο πλήθη Ισραηλινών κατεβαίνουν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν έντονα κατά της κυβέρνησής τους και

των τακτικών που ακολουθεί στις πολεμικές συγκρούσεις με την παλαιστινιακή πλευρά. Ξέρουν ότι με τη Χαμάς ή με τη Χαζμπολάχ δεν υπάρχει πεδίο συνεννόησης, αλλά δεν αισθάνονται διόλου το ίδιο για τους Παλαιστίνιους συνολικά.

Η ανάγνωση της «Μικρής ιστορίας του πολέμου» (μτφρ. Πέτρος Γεωργίου, εκδ. Πατάκη) του Αγγλου ιστορικού Τζέρεμι Μπλακ, μια εν τάχει περιδιάβαση στην εξέλιξη των πολεμικών συγκρούσεων από τους αρχαίους χρόνους έως και την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, δεν αφήνει πολλά περιθώρια για να καταλήξει κάποιος σήμερα σε ασφαλή συμπεράσματα: όσο τα ιδεολογήματα γίνονται πιο τρωτά συγκριτικά με το παρελθόν, σε έναν κόσμο μάλιστα όπου πλέον η ίδια η έννοια του πραγματικού τίθεται σε διαρκή δοκιμασία, οι απόλυτοι διαχωρισμοί δεν θα έχουν θέση. Όπως και το μέλλον, ο πόλεμος δεν είναι πα αυτό που ήταν.